

HET MENSELIJK FAILLIET, LEVENSGROOT VEREEUWIGD

HIERON PESSERS

me, myself and I

MENSELIJK TEKORT

De schilderijen van de volgend jaar veertig wordende, in Amsterdam wonende en werkende kunstenaar Hieron Pessers maken op iedereen die ze voor het eerst ziet, direct indruk. Indruk die bij blijft: de techniek en vormgeving die Pessers toepast zijn effectief-functioneel, dat het beeld door deze schilder bedacht en uitgewerkt, niet alleen lang op het netvlies blijft hangen (en wellicht steeds weer opdoemt), maar ook in de geest van de toeschouwer doorwerkt. Ook het feit dat Pessers op vaak zeer grote formaten werkt, en zijn doeken omlijst met robuuste monumentale lijsten dragen aan de indringendheid van zijn beelden bij.

Hij hecht eraan om de mensen - dé hoofdrolspelers in zijn schilderijen - die hij weergeeft, levensgroot weer te geven, vandaar die afmetingen. Door middel van en met behulp van zijn personages confronteert hij de toeschouwer met situaties die uitdrukking geven aan gevoelens van angst, verlatenheid, een permanent tekortkomen in het menselijk bestaan, onvervulde verlangens en verlatenheid.

Pessers' visie op de wereld waarin hij leeft is niet bepaald optimistisch, ondanks het feit dat zijn figuren afkomstig zijn uit een onmiskenbaar gecultiveerde wereld, uit de wereld van "beautiful people", "le beau monde". Het zijn gedistingeerde, door Pessers nadrukkelijk gestileerde wezens, die zich ophouden in luxueus ingerichte salons, selecte nachtclubs of . . . buiten. Als we ze buiten zien, komen we, mét Pessers, helaas te laat. Een jongen ligt duidelijk dood voorover, alleen op een strand: er is slechts een pistool bij hem in de buurt, en verder lossen water en lucht zich op in oneindigheid ("Sunday Afternoon", doek, 165 x 165 cm.)

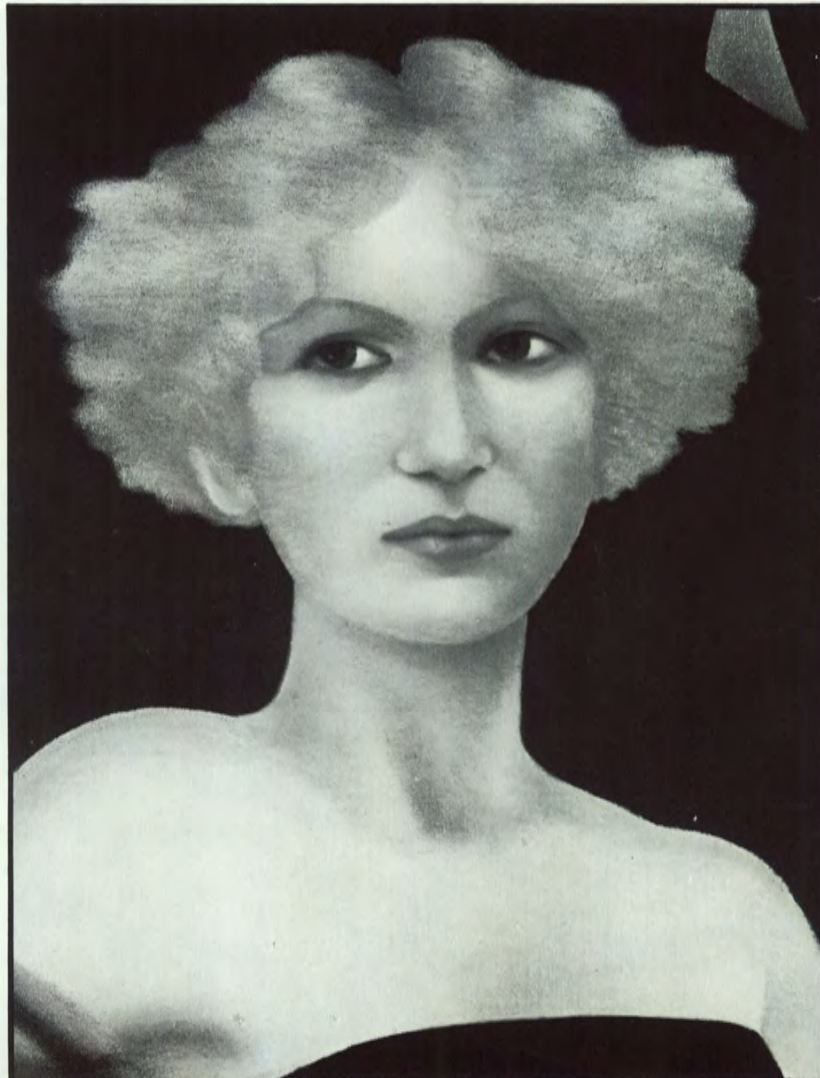
Met Pessers door een raam naar buiten kijkend, zien we het naakte lichaam van een sereen geschilderde vrouw, direct voor onze ogen, omlaag vallen. Maar er is in het gehele

beeld géén vertwijfeling, geen schrille angst-kreet te bespeuren: het lichaam schijnt te zweven, al is het duidelijk dat het de dood ten gevolge zal hebben ("Yesterdays, Golden days", doek, 180 x 110 cm.)

In beide schilderijen valt op dat Pessers elk overbodig detail in zijn composities mijdt, om zo krachtig mogelijk te laten zien wat er aan de hand is. Hetzelfde geldt voor de schilderijen met figuren in minder absolute, minder definitieve situaties. In "Birds of Pa-

radise", een groot schilderij dat zeven personen laat zien, bij de bar van een stemmig verlichte club, zijn gezichten, kleding en hoogstnoodzakelijke attributen tot in alle perfectie uitgewerkt, maar ook weer zó dat allereerst een niets aan duidelijkheid te wensen overlatende realiteit centraal komt te staan. De figuren zijn schijnbaar gezellig, tevreden bij elkaar, maar zijn stuk voor stuk alleen, elk met eigen angsten, onuitspreekbare verlangens, een eigen isolement.

the follies of a lady

GEEN BOODSCHAP

Alhoewel elk schilderij zo'n duidelijke, wel-geformuleerde taal spreekt, vindt Pessers niet dat hij probeert een "boodschap" over te brengen. "Verschillende van mijn schilderijen zijn voor velerlei uitleg vatbaar, en persoonlijk vind ik dat dan een van de meest aantrekkelijke kanten aan zo'n werk. Met goede poëzie heb je ook vaak de mogelijkheid met de aangegeven stemmingen en formules zelf verder te denken, of door te dromen".

Het opvallende tijdens een gesprek met de schilder is dat hij zo volkomen exact weet te formuleren wat hij wél en wat hij niét wil. Praten over zijn jeugd is taboe: er is zóveel vereenzaming geweest dat een beschrijving daarvan een goedkope roman zou worden. "Wat ik wel van mijn familie heb meegekregen is een sterk esthetisch bewustzijn. Ik groeide op tussen de schilderijen van mijn tante, Henriëtte Pessers, heel zuiver, gestileerd-figuratief werk. Mijn grootmoeder was een kunstminnende vrouw, zij bezat een prachtige collectie oosterse kunst, bijzondere, traditionele schilderijen, die echter werden afgewisseld met avant garde-kunst uit het begin van deze eeuw, het kubisme, expressionisme en zo, veel Belgische kunstenaars ook. Mijn familie was door verschillende omstandigheden sterk op België gericht, we gingen ook vaak naar Brussel. Mijn hele scholing komt dan ook vanuit die richting. Ik geloof dat ik op die manier van huis uit al een duidelijk vormgevoel heb meegekregen.

"Parijs werd voor mij een periode van "thinking and drinking"; moeilijk, avontuurlijk, maar bijzonder leerzaam. Ik heb er een schat aan ervaringen opgedaan, ook wat betreft de wereld van muziek, literatuur etcetera. Ik kwam aan de slag bij een architect, met wie ik lange tijd samengewerkt heb. Parijs verwisselde ik na verloop van tijd voor Rome, daarna ben ik via Parijs in Londen terechtgekomen, waar ik tien jaar gewoond

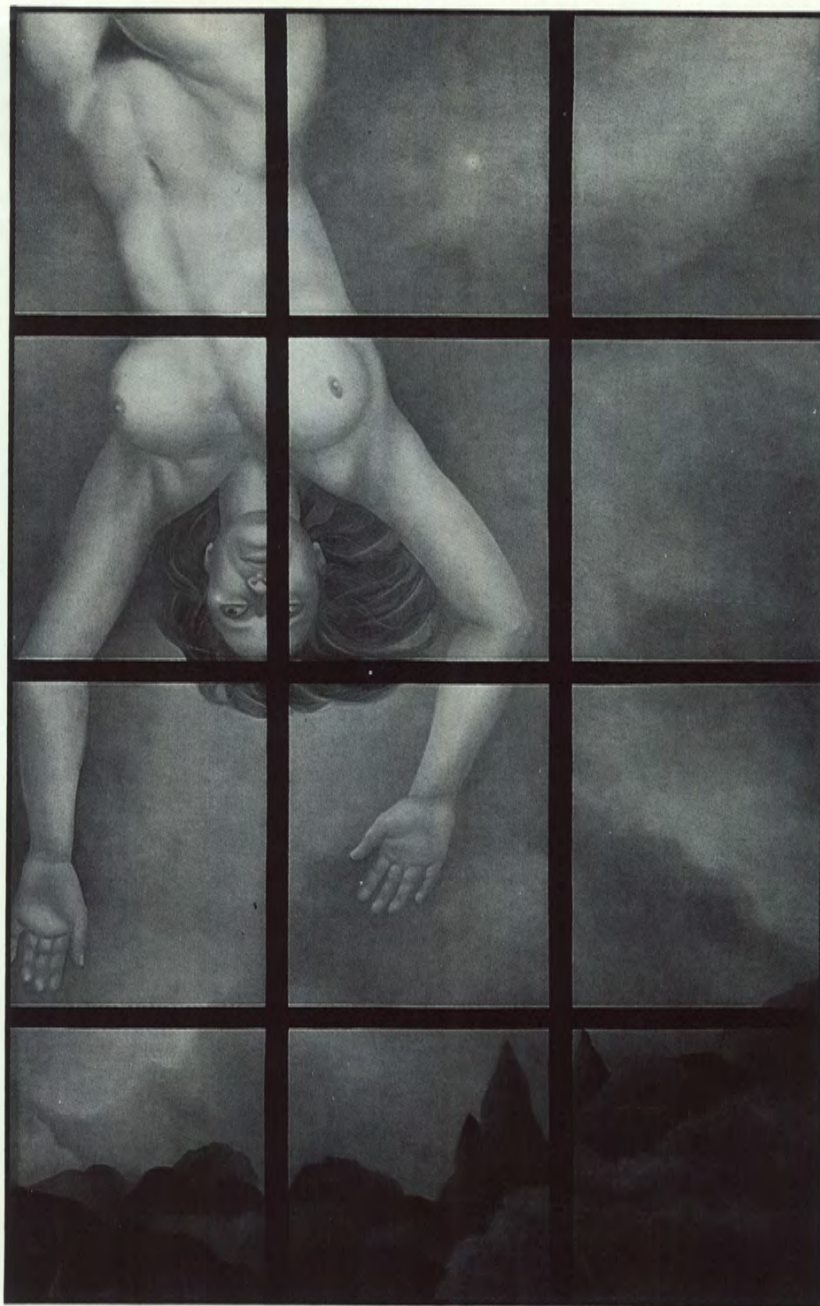
heb, en als ontwerper/vormgever gewerkt heb. Tóen pas was ik klaar voor wat ik wilde: schilderen. Ik voelde dat ik voldoende psychische en filosofische bagage had om het te proberen. In '74 - '75 ging ik naar de Akademie in Antwerpen, om wat ik noemde, "het ABC te leren", de basiskennis. Ik heb nauwelijks anders gedaan dan modeltekenen en andere oefeningen.

"Het isolement is altijd een onontkoombaar gegeven in mijn karakter geweest. Om die afstand te overbruggen wilde ik, toen ik voelde dat ik er rijp voor was, gaan schilderen. Juist door die bewust verzamelde "geestelijke bagage" wist ik dat ik dat aankon. Maar door die bagage hebben mijn schilderijen ook iets afstandelijks. Om het simpeler te zeggen: het zijn maar gedeeltelijk mijn eigen privé-problemen en -neurosen die ik aan het doek toevertrouw. Het zijn reflecties van een veel universele realiteit, subjectief benaderd, dat wel, maar in een veel wijder dan een louter persoonlijk verband."

"Met dit subjectief-universele bedoel ik dat de thematiek in mijn werk weliswaar veel met mijzelf te maken heeft, maar van de andere kant zoveel "algemeens" heeft dat het ook een veel algemenere strekking heeft, dus op verschillende manieren interpreteerbaar is. Ik laat het voor een zeer groot deel aan de beschouwer zelf over wat hij uit mijn schilderijen concludeert. Ik neem in mijn werk ook nooit een uitgesproken stelling in. Ondanks dat is dit werk voor mij toch een vorm van contact krijgen, van communiceren, maar met een voortdurende, neutrale afstand tussen het publiek, de kijker, en mijzelf. Voor mijn gevoel, zo heb ik het bedoeld, zijn die grote, monumentale lijsten die ik om mijn schilderijen heen maak, ook een accentuering van die afstand.

"In mijn werkwijze onderscheid ik twee hoofdfasen: allereerst ontstaat in mijn gedachten, op een puur-intuïtieve manier, het lyrische thema. Dat is de vondst, het langzaam rijpend idee dat bij me ontstaat en een vrij lang groeiproces doormaakt.

Dan komt de realisatie, de verwerkelijking. Daarbij concentreer ik mij vooral op de technisch perfecte weergave - de vormgeving - van het beeld. Dat is nodig om de kracht van het beeld zoals dat in mijn geest ontstaan is zo goed mogelijk over te brengen. Mijn opvatting van de vormgeving in mijn schilderijen is, dat deze er op gericht moet zijn om de barrière tussen de (mij vaak volkomen vreemde, onbekende) kijker en mijn thema zoveel mogelijk weg te nemen. In wezen is het voor mij óók al goed als slechts één kijker aanvoelt wat mij bewogen heeft". Al leven de figuren van Pessers' schilderijen in een imaginaire wereld, hij schildert ze vrijwel allemaal naar levend model. "Er zijn veel vrienden en vriendinnen die me helpen door voor mij te poseren. Dat contact met de werkelijkheid vind ik nodig, het geeft een extra dimensie aan het realisme van het beeld". Ik gebruik personages als een symbool voor de weergave van een grótere, algemenere

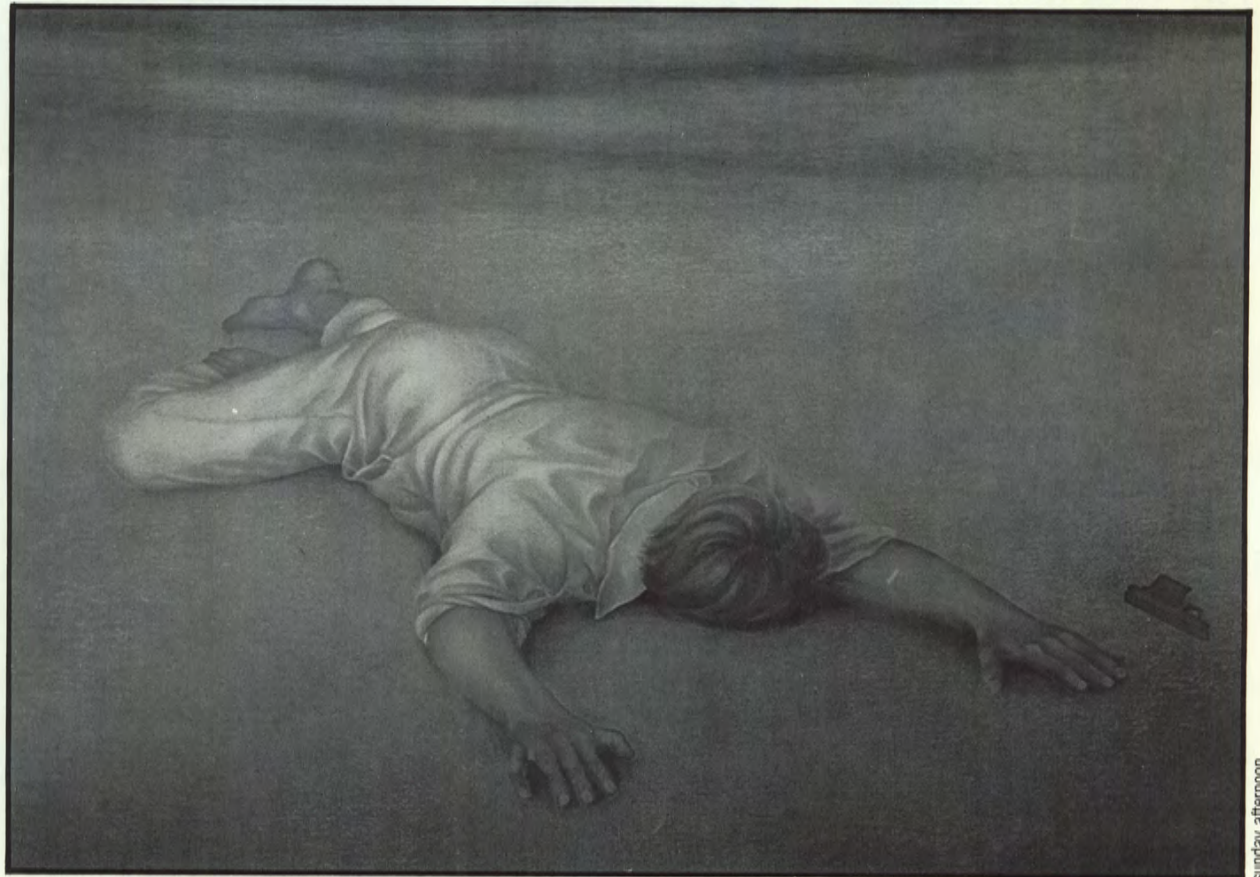
yesterday's, golden days

ruimere en meer universele werkelijkheid, en daarin, in die keuze, de belichting van die werkelijkheid, neem ik waarschijnlijk toch wel een stelling in. Die stelling is wellicht gebaseerd op een onvervuld verlangen, op verwachting, hoop."

"Dat zijn ook de thema's in mijn werk: het onvervulde verlangen, zowel tragisch als hoopvol. Ook het falen, het failliet in het menselijk bestaan is een steeds terugkerend gegeven. Wat in mijn schilderijen heel dicht bij elkaar staat, is het idealistisch verlangen, de illusie, naast het tragische, het onvervulde verlangen."

"Ik laat me ook wel leiden door een vorm van mededogen, mensenliefde, medelijden. Ook daardoor komt mijn werk los te staan van mijn eigen problematiek. De titels van mijn schilderijen vind ik ook heel belangrijk, ze zijn door mij zuiver als "sleutel" bedoeld. Ik kies Engelse titels omdat het Engels voor mijn gevoel de enige taal is die zich poëtisch vernieuwd heeft. De enige vorm van fascinerende, bij onze tijd aansluitende taalsymboliek is voor mij het 20ste-eeuwse Amerikaans. De titels vormen een deel van de opbouw van mijn schilderij; zij ontwikkelen zich ook gelijktijdig met het thema. Maar ik ben absoluut geen literair schilder. Ik zoek naar een zo perfect mogelijke balans tussen vorm en inhoud".

JAN JUFFERMANS

sunday afternoon